

Kvalitet vazduha		
Zakonski osnov	Zakon o zaštiti vazduha („Sl. glasnik RS”, br. 36/2009 i 10/2013)	
Naziv opštine/grada:	Kraljevo	
Naziv organizacije koja je prikupljala podatke:	Kraljevački razvojni centar / Jovan Nešović	
Indikator 1.1: JLS usvaja program kontrole kvaliteta vazduha i ima razvijenu lokalnu mrežu za monitoring kvaliteta vazduha (SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ (PM _{2.5}), prizemni ozon, CO, teški metali)	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - JLS nema (nije izradila i usvojila) program kontrole kvaliteta vazduha i nije uspostavljena lokalna mreža za monitoring kvaliteta vazduha; ne postoje merne stanice niti uzimanje uzoraka zagađujućih materija (SO ₂ , NO ₂ , oksidi azota, PM ₁₀ , prizemni ozon i CO)	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - postoji program kontrole kvaliteta vazduha i utvrđena su mesta mernih stanica/uzimanje uzoraka zagađujućih materija za SO ₂ , NO ₂ , okside azota, PM ₁₀ , prizemni ozon i CO ali program nije usvojen za tekuću kalendarsku godinu; ne postoji dokumentovani prikaz odabranih mernih mesta i lokacija mernih stanica sa detaljnim fotografijama okolnog područja i detaljnom mapom sa ucrtanim položajem lokacija najvećih izvora zagađivanja	1	
U SKLADU SA ZAKONOM - postoji važeći program kontrole kvaliteta vazduha i JLS ima uspostavljenu lokalnu mrežu za monitoring kvaliteta vazduha i merne stanice za SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , prizemni ozon i CO; postoji nepotpun dokumentovani prikaz odabranih mernih mesta i lokacija mernih stanica sa detaljnim fotografijama okolnog područja i detaljnom mapom sa ucrtanim položajem lokacija najvećih izvora zagađivanja (nedostaju fotografije ili mapa ili se ne vrši redovni pregled mernih mesta); minimalna raspoloživost podatka za fiksna merenja za sumpor dioksid, okside azota i suspendovane čestice je 90%	2	Postoji godišnji program kontrole vazduha na teritoriji grada Kraljeva i ugovor sa Zavodom za javno zdravlje u cilju obavljanja tih poslova. Ne postoje slike mernih mesta i mapa oko mernih mesta, kao i ucrtani položaji najvećih zagađivača.
IZNAD STANDARDA - postoji važeći program kontrole kvaliteta vazduha i JLS ima uspostavljenu lokalnu mrežu za monitoring kvaliteta vazduha i merne stanice/redovno uzrokovanje za SO ₂ , NO ₂ i okside azota, PM ₁₀ , PM _{2.5} , prizemni ozon, CO, alergeni polen i teške metale (arsen, kadmijum, živa); postoji dokumentovani prikaz odabranih mernih mesta i lokacija mernih stanica sa detaljnim fotografijama okolnog područja i detaljnom mapom sa ucrtanim položajem lokacija najvećih izvora zagađivanja i vrši se redovni pregled mernih mesta; program kontrole kvaliteta vazduha je dostupan na veb sajtu JLS i lako dostupan; minimalna raspoloživost podatka za fiksna merenja za sumpor dioksid (SO ₂), azot dioksid (NO ₂) i okside azota (NO _x), suspendovane čestice (PM ₁₀ , PM _{2.5}), olovo, benzen, ugljen monoksid, prizemni ozon, arsen, kadmijum, živu, nikl i benzo(a)piren je iznad 90%	3	
Indikator 1.2: JLS je obezbedila sredstva za monitoring kvaliteta vazduha u lokalnom budžetu	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - u budžetu JLS (2018-2020) nisu obezbeđena sredstva za monitoring kvaliteta vazduha	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - obezbeđena su sredstva ali ne za celu kalendarsku godinu i/ili sredstva nisu dovoljna za sprovođenje monitoringa (uključujući i sredstva za održavanje mernih stanica)	1	
U SKLADU SA ZAKONOM - obezbeđena su dovoljna sredstva za sve navedene godine za sprovođenje monitoringa tokom kalendarske godine za SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , prizemni ozon i CO	2	U budžetu su obezbeđena sredstva za merenje kvaliteta vazduha. Ona se nalaze u budžetskom fondu za zaštitu životne sredine i definisana su u Programu korišćenja sredstava budžetskog fonda za zaštitu životne sredine koje donosi gradsko veće, a saglasnost daje Ministarstvo zaštite životne sredine
IZNAD STANDARDA - obezbeđena su dovoljna sredstva za sve navedene godine za sprovođenje monitoringa za SO ₂ , NO ₂ i okside azota, PM ₁₀ , PM _{2.5} , prizemni ozon, CO, alergeni polen i teške metale (arsen, kadmijum, živa); u programskom delu budžeta jesu utvrđeni indikatori za merenje ostvarenja ciljeva u oblasti zaštite i unapređenja kvaliteta vazduha	3	
Indikator 1.3: JLS je sprovela javnu nabavku/imenovala pravno lice zaduženo za monitoring kvaliteta vazduha	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - u budžetu JLS (2018-2020) nisu obezbeđena sredstva za monitoring kvaliteta vazduha	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - obezbeđena su sredstva ali ne za celu kalendarsku godinu i/ili sredstva nisu dovoljna za sprovođenje monitoringa (uključujući i sredstva za održavanje mernih stanica)	1	
U SKLADU SA ZAKONOM - obezbeđena su dovoljna sredstva za sve navedene godine za sprovođenje monitoringa tokom kalendarske godine za SO ₂ , NO ₂ , PM ₁₀ , prizemni ozon i CO	2	Ne sprovodi se javna nabavka, jer postoji preporuka MFRS da akreditovane lokalne institucije (ZIZKV koji ima akreditaciju) sprovede data merenja. Zbog toga se samo potpisuje godišnji ugovor (odnosno ugovor se obnavlja svake godine).

IZNAD STANDARDA - obezbeđena su dovoljna sredstva za sve navedene godine za sprovođenje monitoringa za SO ₂ , NO ₂ i okside azota, PM ₁₀ , PM _{2.5} , prizemni ozon, CO, alergeni polen i teške metale (arsen, kadmijum, živa); u programskom delu budžeta jesu utvrđeni indikatori za merenje ostvarenja ciljeva u oblasti zaštite i unapređenja kvaliteta vazduha	3	
Indikator 1.4: JLS sprovodi redovan inspeksijski nadzor nad zagađivačima u svojoj nadležnosti	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - u planu inspeksijskog nadzora JLS nije predviđen nadzor nad sprovođenjem mera zaštite vazduha od zagađivanja u objektima za koje nadležni organ JLS izdaje odobrenje za izgradnju, odnosno upotrebnu dozvolu i/ili nije predviđena kontrola da li je izvor zagađivanja projektovan, izgrađen i korišćen tako da se poštuju emisije zagađujućih materija u vazduh propisane za dato postrojenje ili aktivnost; nadzor je predviđen nad manje od 50% objekata; u slučajevima uočenih nepravilnosti inspektor nije preduzimao mere	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - u planu inspeksijskog nadzora JLS predviđen je nadzor nad sprovođenjem mera zaštite vazduha od zagađivanja u objektima za koje nadležni organ JLS izdaje odobrenje za gradnju, odnosno upotrebnu dozvolu ali je plan ispunjen manje od 50%; u slučajevima uočenih nepravilnosti inspektor je preduzimao blage mere koje nisu u skladu sa utvrđenim neregularnostima (npr. izricao novčane kazne u slučajevima kada je trebalo sprovesti strožije mere)	1	
U SKLADU SA ZAKONOM - u planu inspeksijskog nadzora JLS predviđen je nadzor nad sprovođenjem mera zaštite vazduha od zagađivanja u objektima za koje nadležni organ JLS izdaje odobrenje za gradnju, odnosno upotrebnu dozvolu ali je plan ispunjen manje od 70%; u slučajevima uočenih nepravilnosti inspektor je preduzimao adekvatne mere koje nisu ispunjene ili nisu ispunjene blagovremeno; inspekcija je kontrolisala da li je bilo slučajeva prekoračenja graničnih vrednosti propisanih emisija i izricala mere	2	Ovde se javlja problem što inspekcija kada naloži da se meri emisija gasova, pravno lice je to koje bira akreditovanu instituciju koja je će uraditi merenje i plaća tu uslugu. Samim tim zna kada će biti vršeno merenje i pitanje je da li se tada od strane kontrolisanog subjekta vrše podešavanja da bi podaci o emisiji bili u definisanim (propisanim) granicama.
IZNAD STANDARDA - u planu inspeksijskog nadzora JLS predviđen je nadzor nad sprovođenjem mera zaštite vazduha od zagađivanja u objektima za koje nadležni organ JLS izdaje odobrenje za gradnju, odnosno upotrebnu dozvolu i plan je ispunjen u potpunosti; u slučajevima uočenih nepravilnosti inspektor je preduzimao adekvatne mere i podnosio prekršajne ili krivične prijave; inspekcija je kontrolisala da li je bilo slučajeva prekoračenja graničnih vrednosti propisanih emisija i izricala mere; inspekcija je kontrolisala da li su operateri obezbedili propisana merenja emisija i da li vode evidenciju	3	
Indikator 2.1: JLS ima usvojen važeći plan kvaliteta vazduha	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - JLS nije izradila (nije usvojila) plan kvaliteta vazduha u periodu 2015 – 2020. iako je vazduh ocenjen kao prekomerno zagađen (III kategorija) ili zagađenje vazduha prevazilazi efekte mera koje se preduzimaju	0	Plan kvaliteta vazduha za period 2015. - 2020. nije postojao. Takođe plan za period 2020. -2025. je na vrlo čudan način (bez ozbiljne javne rasprave i sa dosta manjkavosti) urađen i poslat u proceduru.
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - JLS je izradila plan koji nije usvojen ili se plan ne primenjuje (ispod 50% ostvarenosti plana); plan ne sadrži specifične ciljeve za unapređenje kvaliteta vazduha	1	
U SKLADU SA ZAKONOM - JLS ima usvojen plan kvaliteta vazduha JLS ali nisu postignuti svi zadati ciljevi	2	
IZNAD STANDARDA -JLS sprovodi plan kvaliteta vazduha koji je usvojen ili revidiran nakon 2015. godine; ostvareni su zadati ciljevi; plan kvaliteta vazduha je objavljen na veb sajtu JLS	3	
Indikator 2.2: Kvalitet predviđenih aktivnosti i mera u odnosu na postavljene ciljeve	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - JLS nije izradila plan kvaliteta vazduha; JLS nije identifikovala ključne izvore zagađivanja i zagađujuće materija čije emisije je potrebno smanjiti; nisu utvrđene mere i aktivnosti za smanjenje zagađenja vazduha	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - mere i aktivnosti za unapređenje kvaliteta vazduha su izrađene ali ne sadrže precizne vremenske rokove, odgovorne institucije i resurse; predviđene mere ne daju rezultate (ne doprinose ostvarenju ciljeva; JLS je identifikovala ključne izvore zagađivanja i zagađujuće materije čije emisije je potrebno smanjiti ali bez preciznih kvantitativnih analiza o stanju kvaliteta vazduha, emisijama i koncentraciji zagađujućih materija	1	Grad Kraljevo je 2019. godine usvojio Kratkoročni akcioni plan za poboljšanje kvaliteta vazduha, tako da se u ovoj oblasti nešto i radilo. Iz tog razloga je data ova ocena.
U SKLADU SA ZAKONOM - mere i aktivnosti za unapređenje kvaliteta vazduha su izrađene i većina mera sadrže precizne vremenske rokove, odgovorne institucije i resurse; predviđene mere doprinose ostvarenju većine ciljeva; JLS je identifikovala ključne izvore zagađivanja; izrađena je kvantitativna analiza stanja kvaliteta vazduha i plan sadrži aktuelne podatke o emisijama i koncentraciji zagađujućih materija	2	

IZNAD STANDARDA -mere i aktivnosti za unapređenje kvaliteta vazduha su izrađene i sadrže precizne vremenske rokove, odgovorne institucije i resurse; predviđene mere doprinose ostvarenju ciljeva čija se realizacija prati; JLS je identifikovala ključne izvore zagađivanja i predstavila podatke o emisijama i prekoračenjima koncentracija zagađujućih materija; izrađena je kvantitativna analiza stanja kvaliteta vazduha i plan sadrži aktuelne podatke o koncentraciji zagađujućih materija, podaci se redovno ažuriraju i mere i aktivnosti iz plana se unapređuju kako bi bili ostvareni ciljevi	3	
Indikator 3.1: Učešće javnosti u izradi planova kvaliteta vazduha	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - planovi kvaliteta vazduha izrađeni su bez učešća javnosti	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - javnost je imala mogućnost da dostavi primedbe i komentare na nacrt plana ali primedbe javnosti nisu uzete u obzir prilikom usvajanja plana	1	Javnost je bila upoznata sa izradom Planom kvalitet avazduha, mogli su da dostave primedbe na obrazcu koji je mogao da se preuzme sa sajta grada Kraljeva. Poziv je trajao 20 dana. Veoma malo se osoba odazvalo javnom pozivu.
U SKLADU SA ZAKONOM - objavljen je javni poziv za učešće javnosti u postupku izrade plana kvaliteta vazduha; javnost je imala mogućnost da dostavi primedbe i komentare na nacrt plana i organizovana je javna rasprava	2	
IZNAD STANDARDA -objavljen je javni poziv za učešće javnosti u postupku izrade plana kvaliteta vazduha; javni uvid je trajao najmanje 30 dana; javnost je imala mogućnost da dostavi primedbe i komentare na nacrt plana i organizovana je javna rasprava; primedbe javnosti su uticale na sadržaj plana	3	
Indikator 3.2 - Redovnost i kvalitet informacija o stanju kvaliteta vazduha i obaveštavanje javnosti	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - JLS ne obaveštava javnost o stanju kvaliteta vazduha putem štampanih i elektronskih medija i ne obaveštava građane o prekoračenjima emisija zagađujućih materija koje mogu biti opasne po zdravlje ljudi; Nadležni organ JLS nije dostavio informacije o stanju kvaliteta vazduha za prethodnu kalendarsku godinu Agenciji za zaštitu životne sredine (najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu za godine 2018-2020.); JLS nije objavila godišnji izveštaj o stanju kvaliteta vazduha (najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu za godine 2018-2020.) i učinila ove informacije dostupnim javnosti	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - JLS obaveštava javnost samo o prekoračenjima emisija zagađujućih materija koje su opasne po zdravlje ljudi; JLS obaveštava javnost o prekoračenjima koncentracije zagađujućih materija koje su opasne po zdravlje ljudi i/ili prekoračenjima dnevnih graničnih vrednosti sa zakašnjenjem od nekoliko dana; nadležni organ JLS je dostavio informacije o stanju kvaliteta vazduha za prethodnu kalendarsku godinu Agenciji za zaštitu životne sredine bar za jednu kalendarsku godinu (najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu za godine 2018-2020.); JLS je objavila godišnji izveštaj o stanju kvaliteta vazduha (najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu za godine 2018-2020.) bar za jednu kalendarsku godinu.	1	Grad Kraljevo ima potpisan ugovor sa Zavodom za javno zdravlje o merenju kvaliteta vazduha na suspendovane PM čestice. Metod koji koristi ZIJ Kraljevo (gravimetrijska metoda) je takva da se rezultati očitavaju i objavljuju sa zakašnjenjem od nekoliko dana.
U SKLADU SA ZAKONOM - JLS putem elektronskih i štampanih medija obaveštava javnost o prekoračenjima emisija zagađujućih materija, objavljuje preporuke za građane u slučajevima prekomernog zagađenja i informiše o planovima kvaliteta vazduha i izrađenim izveštajima; nadležni organ JLS je dostavio informacije o stanju kvaliteta vazduha za prethodnu kalendarsku godinu Agenciji za zaštitu životne sredine (najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu za godine 2018-2020.); JLS je objavila godišnji izveštaj o stanju kvaliteta vazduha (najkasnije do 28. februara tekuće godine za prethodnu godinu za godine 2018-2020.)	2	
IZNAD STANDARDA -JLS putem elektronskih i štampanih medija, i preko veb sajta grada/opštine, redovno obaveštava javnost o prekoračenjima emisija zagađujućih materija, objavljuje preporuke za građane u slučajevima prekomernog zagađenja i informiše o uspešnosti u realizaciji planova kvaliteta vazduha i izrađenim izveštajima; nadležni organ redovno dostavlja informacije o stanju kvaliteta vazduha za prethodnu kalendarsku godinu Agenciji za zaštitu životne sredine i redovno na svom veb sajtu objavljuje godišnji izveštaj i mesečne izveštaje o stanju kvaliteta vazduha; izveštaji sadrže podatke o prekoračenjima graničnih vrednosti emisija zagađujućih materija.	3	

Indikator 3.3 - Jačanje javne svesti, edukacija i podrška građanima	OCENA	Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene
NEPRIHVATLJIVO - JLS uopšte ne izdvaja sredstva za finansiranje udruženja koja se bave zaštitom vazduha u periodu 2018-2020; informacije o stanju kvaliteta vazduha se ne objavljuju; izveštaji o stanju kvaliteta vazduha nisu dostupni na osnovu zahteva za pristup informacijama od javnog značaja; ne sprovode se kampanje za podizanje javne svesti o značaju zaštite vazduha	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA - sredstva za finansiranje udruženja koja se bave zaštitom vazduha obezbeđena su samo za jednu godinu ili nisu obezbeđena uopšte; informacije o stanju kvaliteta vazduha se objavljuju ali bez jasnih podataka o najvećim izvorima zagađivanja i prekoračenjima emisija ili se ne objavljuju	1	Sredstva za udruženja se obezbeđuju. Međutim, nisu obezbeđena sredstva za udruženja koja se bave zaštitom vazduha. Nažalost, sredstva se prema udruženjima se raspoređuju po političkom ključu. Podaci o zagađenju vazduha se objavljuju, bez podataka o najvećim zagađivačima
U SKLADU SA ZAKONOM - U budžetu JLS (bar za 2019 i 2020.) izdvojena su sredstva za finansiranje udruženja koja se bave zaštitom vazduha; JLS objavljuje informacije o stanju kvaliteta vazduha, bar na godišnjem nivou, sa podacima o prekoračenjima emisija; na veb sajtu grada/opštine dostupni su bar godišnji izveštaji o stanju kvaliteta vazduha	2	
IZNAD STANDARDA -U periodu 2018-2020. JLS je redovno organizovala javne kampanje za unapređenje javne svesti o značaju zaštite vazduha, svake godine je obezbedila sredstva za finansiranje projekata udruženja sa ciljem unapređenja javne svesti i informisanosti građana o zaštiti vazduha; mesečni izveštaji o stanju kvaliteta vazduha su dostupni na veb sajtu grada/opštine; JLS je organizovala obuke za zaposlene u oblasti zaštite i unapređenja kvaliteta vazduha	3	